

Handläggare
Jenny Truedsson Ahlberg**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2025-09-30, p 10

Handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030

Remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2025/836

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030 är en av sex handlingsplaner som tillhör Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna. Handlingsplanen syftar till att stärka stadens arbete med att tillgodose hbtqi-personers rättigheter och riktar sig till samtliga nämnder och bolagsstyrelser.

Handlingsplanen utgår från MR-programmets tre fokusområden. Varje fokusområde har ett antal mål som är uppdelade i effektmål och resultatmål. Målen syftar till att etablera en tydlig riktning samtidigt som de ger nämnder och bolagsstyrelser möjlighet att anpassa och utveckla egna aktiviteter inom ramen för sina respektive verksamhetsområden.

Miljöförvaltningen anser att förslag till handlingsplan för arbete för hbtqi-personers rättigheter är väl genomarbetat. De tre fokusområdena medför en tydlig vägledning och riktning för stadens arbete med jämlika levnadsvillkor för alla stockholmare. Fokusområdena innehåller betydelsefulla mål där det även tydligt framgår vilka verksamheter som är särskilt ansvariga för respektive mål. Miljöförvaltningen vill också framhålla att det är fördelaktigt att arbetet och uppföljningen ska utgå från stadens ordinarie processer och ledningssystem.

Miljöförvaltningen anser att det är viktigt att fånga in hbtqi-personers behov och erfarenheter. Förvaltningen ser dock att det är vid få tillfällen som det kan bli aktuellt för miljöförvaltningen att genomföra enkäter, intervjuer eller referensgrupper. Detta då förvaltningen har få kontakter med enskilda medborgare, inte arbetar med åtgärder i den fysiska miljön eller exempelvis betalar ut bidrag till civilsamhällets organisationer. Förvaltningen ser även få

tillfällen i den löpande verksamheten för samarbete med civilsamhällesorganisationer i syfte att främja hbtqi-personers rättigheter.

Bakgrund

Alla nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att arbetet med att säkerställa de mänskliga rättigheterna sker systematiskt och sammanhållet. *Stockholms stads program för de mänskliga rättigheterna* (MR-programmet) ger vägledning i arbetet. Programmet inkluderar sex handlingsplaner varav en specifikt ska behandla hbtqi-personers rättigheter. Denna handlingsplan fokuserar på att säkra stockholmares lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könsskarakteristika.

Hbtqi är ett samlingsnamn för homosexuella, bisexuella, transpersoner, queera personer och intersexpersoner. Gemensamt för hela gruppen är att alla bryter mot normer om kön och/eller sexuell läggning.

Situationen för hbtqi-personer i Sverige har förbättrats de senaste årtiondena, med ökad tillgång till rättigheter och skydd mot diskriminering. Trots detta kvarstår hälsorisker. Detta särskilt för transpersoner och bisexuella som löper en högre risk för ohälsa och utsatthet under hela livet. Det finns även en särskild utsatthet för hbtqi-personer med utländsk bakgrund, med annan hudfärg än vit och för de som har en funktionsnedsättning.

Ärendet

Handlingsplanen syftar till att stärka stadens arbete med att tillgodose hbtqi-personers rättigheter och riktar sig till samtliga nämnder och bolagsstyrelser. Den konkretiserar stadens ansvar för att säkerställa lika rättigheter för hbtqi-personer samt för att motverka hbtqi-personers utsatthet för diskriminering.

Handlingsplanen sträcker sig till år 2030 och dess övergripande mål är:

”Staden säkerställer att stockholmare har lika rättigheter och möjligheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck och könsskarakteristika.”

Handlingsplanen utgår från MR-programmets tre fokusområden:

- Kunskap och information
- Velfärd och service
- Delaktighet och inflytande

Varje fokusområde har ett antal mål som är uppdelade i kategorierna effektmål och resultatmål. Målen syftar till att etablera en tydlig riktning samtidigt som de ger nämnder och bolagsstyrelser möjlighet att anpassa och utveckla egna aktiviteter inom ramen för sina respektive verksamhetsområden.

Många mål kräver samverkan och att nämnder med expertkunskap och särskilt ansvar ger stöd till andra nämnder. Några mål är tydligare riktade mot vissa verksamheter och nämnder/bolagsstyrelser än andra.

Nämnder och bolagsstyrelser ska i samband med ordinarie uppföljningsprocesser synliggöra resultat och utmaningar i arbetet. Stadsledningskontoret gör vartannat år en bedömning av stadens arbete med mänskliga rättigheter som sammanställs i en rapport till kommunfullmäktige.

Fokusområde: Kunskap och information

Kunskap och information utgör grundförutsättningar för arbetet med att säkerställa hbtqi-personers rättigheter.

Samtliga verksamheter är därav ansvariga för att uppnå målen:

1. Stadens medarbetare bemöter alla invånare respektfullt och anpassat efter individens behov- oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könsskäraktaristiska.

2. Det är tydligt för hbtqi-personer att stadens verksamheter är tillgängliga för dem.

Kommunstyrelsen ska under 2025 ta fram en ny utbildning för stadens anställda om hbtqi-personers rättigheter. Utbildningen syftar till att ge verksamheter möjlighet att öka sin kunskap och diplomera sig.

Stadens verksamheters insatser för att få god kunskap om hbtqi-personers rättigheter kan se olika ut beroende på verksamhetens förutsättningar, befintlig kunskapsnivå och behov. Vid utformningen av kunskapshöjande insatser bör verksamheterna, utöver generell kunskap, sträva efter att prioritera transpersoners levnadsvillkor och särskilda utsatthet samt bemötande av personer som riskerar att bli utsatta utifrån flera diskrimineringsgrunder.

Stadens verksamheters insatser för att synliggöra kunskap om hbtqi-frågor utgörs exempelvis av att informera målgruppen om stadens verksamheter. Detta kan åstadkommas genom att tillhandahålla information om särskilda verksamheter och insatser som riktar sig till hbtqi-personer, visa upp medarbetares utbildningsinsatser eller publicera information på stadens hemsida som riktar sig till hbtqi-personer.

Fokusområde: Velfärd och service

Då stadens verksamheter erbjuder en bredd av välfärd finns det stora möjligheter att arbeta för allas lika rättigheter oavsett sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck eller könsskarakteristika, inom skola och förskola, socialtjänst, öppna verksamheter, kultur, idrott och fritid samt i stadens offentliga miljöer.

I handlingsplanen beskrivs hbtqi-personers upplevelser och utmaningar inom välfärden. Den innehåller mål och riktlinjer för att stadens välfärd och service ska planeras och utformas för att säkerställa att mänskliga rättigheter respekteras. De mänskliga rättigheterna ska respekteras både i verksamhet som drivs i stadens egen regi och i verksamhet som drivs i upphandlad form. Staden behöver också vidta åtgärder för att torg, spontanidrottsplatser, parker och andra mötesplatser i stadsmiljön ska vara trygga för hbtqi-personer.

Fokusområde: delaktighet och inflytande

I MR-programmet framgår att stadens verksamheter ska erbjuda stockholmare möjlighet till delaktighet och inflytande. Detta gäller särskilt grupper och personer som riskerar att lämnas utanför.

Invånarnas delaktighet har ett viktigt värde för invånarna generellt, för de som använder sig av verksamheterna och för verksamheterna i sig. Genom delaktighet får de som ger service, beslutar om eller utför insatser mer kunskap om målgruppers behov och erfarenheter. Det ger möjlighet för högre kvalitet och bättre service.

Staden ska identifiera utmaningar och behov som hbtqi-personer upplever i kontakten med verksamheterna och de offentliga miljöerna. Samtliga nämnder ska arbeta med enkäter, intervjuer och referensgrupper för att särskilt fånga hbtqi-personers behov och erfarenheter.

Samtliga nämnder ska även samarbeta med civilsamhällesorganisationer kring insatser som synliggör och främjar hbtqi-personers rättigheter. Samarbetet kan se olika ut beroende på nämndens eller bolagsstyrelsens målgrupper.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen Verksamhetsstöd på miljöförvaltningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Miljöförvaltningen anser att förslag till handlingsplan för arbete för HBTQI-personers rättigheter är väl genomarbetat. De tre fokusområdena som identifieras medför en tydlig vägledning och riktning med stadens arbete för jämlika levnadsvillkor för alla stockholmare. Fokusområdena innehåller betydelsefulla mål där det även tydligt

framgår vilka verksamheter som är särskilt ansvariga för respektive mål.

Förvaltningen ser positivt på att staden tar fram en ny utbildning för stadens anställda om hbtq-personers rättigheter som möjliggör för verksamheter att diplomera sig med hjälp av utbildningen.

Förvaltningen ser att intern samverkan är en viktig komponent för måluppfyllelsen och anser att arbetet skulle gynnas av stadsinterna nätverk. Nätverken kan exempelvis användas som stöd i utformning av nya insatser samt möjliggöra erfarenhetsutbyte.

Miljöförvaltningen vill också framhålla att det är fördelaktigt att arbetet och uppföljningen ska utgå från stadens ordinarie processer och ledningssystem.

Miljöförvaltningen anser att det är viktigt att fånga in hbtqi-personers behov och erfarenheter. Förvaltningen ser dock att det är vid få tillfällen som det kan bli aktuellt för miljö- och hälsoskyddsnämndens att genomföra enkäter, intervjuer eller referensgrupper. Detta då nämnden har få kontakter med enskilda medborgare, inte arbetar med åtgärder i den fysiska miljön eller exempelvis betalar ut bidrag till civilsamhällets organisationer. Förvaltningen ser även få tillfällen i den löpande verksamheten för samarbete med civilsamhällesorganisationer i syfte att främja hbtqi-personers rättigheter.

Miljöförvaltningens huvudsakliga fokus ligger på att säkerställa en hållbar miljö, sunda levnadsförhållanden och säkra livsmedel för alla människor, oavsett bakgrund eller identitet. I detta arbete beaktar nämnden alla människors lika värde och bedömningar utgår från risker kopplat till människors hälsa och miljön. Inom tillsynen tillämpas ett humanperspektiv som betonar likabehandling.

Om det finns tillfällen där det är relevant att mäta specifikt hbtqi-personers upplevelser, avser miljöförvaltningen att göra detta. Förvaltningen arbetar också löpande med likabehandlingsfrågor genom utbildningar för anställda, aktiva åtgärder för att minska risken för diskriminering och regelbundna samtal om likabehandling på arbetsplatsträffar.

Anna Hadenius
Förvaltningschef
Miljöförvaltningen

Mikael Nyberg
Avdelningschef
Miljöförvaltningen

Bilagor

1. Handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030.
2. Tjänsteutlåtande handlingsplan för hbtqi-personers rättigheter och möjligheter 2030.